

TEMEIUL JURIDIC DE APLICARE A RĂSPUNDERII CONTRAVENȚIONALE

Victor GUȚULEAC,

doctor în drept, profesor universitar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Andrei HARBUSZ,

student al anului II, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

SUMAR

Răspunderea contravențională ca una din formele răspunderii juridice este legiferată în Republica Moldova odată cu intrarea în vigoare a Codului contravențional (2009). Ea este o formă a constrângerii statale în cazul comiterii unei contravenții. Contravenția este unicul temei juridic de aplicare a răspunderii contravenționale.

Subiectul activ al contravenției poate fi supus răspunderii contravenționale numai în cazul în care vor fi probate toate elementele constitutive ale contravenției (obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă).

Cuvinte-cheie: constrângere statală, răspundere contravențională, elemente constitutive ale contravenției, sancțiunea contravențională.

* * *

Административно-деликтная ответственность, как одна из форм юридической ответственности, законодательно закреплена в Республике Молдова одновременно со вступлением в законную силу Кодекса об административных правонарушениях (2009 г.). Она представляет собой разновидность государственного принуждения в случае совершения административного правонарушения.

Активный субъект административного правонарушения, может быть подвергнут административно-деликтной ответственности только в том случае, когда посредством собранных доказательств будет установлен состав административного правонарушения: объект, объективная сторона, субъект и субъективная сторона.

Ключевые слова: государственное принуждение, административно-деликтная ответственность, состав административного правонарушения, административно-деликтная санкция.

Introducere. Orice societate lexișă și evoluează pe baza, unor reguli de conduită protejate de normele morale, de tradiții, obiceiuri și de norme juridice. Ele formează un sistem ce reglementează raporturile sociale. În cadrul acestui sistem ce guvernează societatea un rol important îl au normele juridice inclusiv cele contravenționale care impun membrilor societății un anumit comportament în raporturile pe care aceștia le stabilesc cu semenii sau cu organismele sociale și a căror încălcare atrage după sine o anumită formă de răspundere juridică: penală, contravențională, disciplinară sau civilă [6, p. 96-99].

Scopul acestei publicații este de a explica importanța studierii temeiului juridic de atragere la răspundere contravențională, și anume a contravenției, ca specie de ilicit, generatoare a unei noi forme a răspunderii juridice (contravenționale), studierea și priceperea contravenționalității ca fenomen, a formelor și metodelor de combatere a ei.

Societatea, prin intermediul organelor sale abilitate, este în drept să apere cele mai importante valori sociale, prin încriminarea acestora în

norme juridice care sunt obligatorii pentru toți și pentru fiecare luat în parte. Orice încălcare, indiferent de natura ei, atrage după sine răspunderea juridică.

Materiale și metode aplicate. În studiul dat a fost consultată literatura de specialitate, inclusiv alte cărți, manuale, tratate conform subiectului abordat. Pentru atingerea scopului au fost aplicate următoarele metode de cercetare științifică: analiză comparativă, analiză logică, sinteză.

Rezultate obținute și discuții. Orice formă a răspunderii juridice, inclusiv cea contravențională, decurge în mod obiectiv din săvârșirea unei fapte ilicite care naște dreptul statului de a aplica sancțiunea prevăzută de norma juridică încălcată și obligația făptuitorului de a suporta consecința faptei comise.

Răspunderea juridică este o instituție a dreptului alcătuită dintr-un ansamblu de norme care vizează exercitarea constrângerii de stat prin aplicarea sancțiunilor juridice persoanelor care încalcă ordinea de drept [1, p. 37-41].

Într-o altă accepțiune, autorul Furdui S. spune că răspunderea juridică a fost și va rămâne în vizo-

rul savanților juriști, fiind definită ca o parte integrantă a răspunderii sociale ce întrunește complexul de drepturi și obligații conexe care, potrivit legii, se nasc ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite și care constituie cadrul de realizare a constrângerii de stat prin aplicarea sancțiunilor juridice în scopul asigurării stabilității raporturilor sociale și al îndrumării membrilor societății, în spiritul respectării ordinei de drept [4, p. 101-105].

Orice încălcare (nerespectare) a normelor juridice atrage după sine răspunderea juridică a persoanei care a săvârșit-o, ce diferă în funcție de natura normei încălcate, caracteristica valorilor sociale protejate, pericolul social al faptei.

În funcție de pericolul social al acestor încălcări și de natura relațiilor și intereselor lezate, faptele ilicite se clasifică în infracțiuni, contravenții, abateri administrative și abateri disciplinare. Fapta juridică generatoare de răspundere contravențională se numește contravenție, care este un fenomen complex, având următoarele aspecte: material, uman, social, moral-politic și juridic [7, p. 84]:

- *aspectul material* constituie o

manifestare exterioară obiectivă a persoanei, aptă să producă modificări în realitatea obiectivă;

- *aspectul social* este o activitate periculoasă pentru valorile sociale și generează raporturi conflictuale între subiectele raportului contravențional;

- *aspectul moral-politic* dă expresie atitudinii etice și celei civile față de valorile social-juridice;

- *aspectul juridic* reprezintă o încălcare a obligației de conformare înserată în norma de stabilire și sancționare a contravenției, încălcarea ce produce efecte juridice.

Știința Dreptului contravențional se ocupă numai de una dintre laturile fenomenului contravențional - de *aspectul juridic* - ce reglementează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o faptă socială pentru a fi considerată contravenție.

Deci, conform cadrului legal, reprezintă *contravenție* fapta - acțiunea sau inacțiunea - ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de legea contravențională și este pasibilă de răspundere juridică [2, art. 10].

De aici distingem următoarele trăsături (elemente) de bază ale noțiunii de contravenție și anume:

a) fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită este prevăzută de norma materială a dreptului contravențional;

b) pericolul social al faptei;

c) prevederea în legislație a sancțiunii pentru fapta dată (penalitatea);

d) culpabilitatea [7, p. 514].

Aceste trăsături nominalizate constituie de fapt conținutul juridic al contravenției. În mod logic, în lipsa a cel puțin uneia dintre trăsăturile (elementele) nominalizate, fapta comisă nu poate fi calificată drept contravenție, respectiv nu există temei juridic pentru aplicarea sancțiunii contravenționale.

Fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită, prevăzută în norma materială a legii contravenționale este primul element constitutiv al conținutului juridic al contravenției. Prin fapta contravențională se înțelege manifestarea exterioară a comportamentului unei persoane sub formă de

acțiune sau inacțiune social periculoasă.

Acțiunea este o comportare activă prin care se încalcă norma prohibitivă, ce interzice o anumită activitate, de exemplu, consumul de substanțe narcotice sau psihotrope fără prescripția medicului (art.85 CC al RM).

Inacțiunea constă într-o comportare pasivă, prin care subiectul dreptului contravențional nu îndeplinește o obligație impusă de legea contravențională. Astfel, neluarea de măsuri pentru înlăturarea încălcării legislației indicate în raportul autorității abilitate să lichideze cauzele care au condus la astfel de încălcări, constituie contravenție și este prevăzută în art. 337 din CC al RM.

Acțiunea sau inacțiunea obține semnificație juridico-contravențională prin capacitatea ei reală de a produce o urmare antisocială negativă, care constă în vătămarea unor valori sociale indicate expres în art. 1 din CC al RM sau în crearea unui pericol în acest sens.

Ilicitul este o trăsătură importantă caracteristică contravenției, întrucât faptele contravenționale produc dezorganizarea sistemului de raporturi sociale, ele au un caracter dăunător și sunt interzise prin acte juridice.

Pentru ca fapta (acțiunea sau inacțiunea) social-periculoasă să constituie o contravenție, ea trebuie să fie prevăzută de legea contravențională (norma materială a Codului contravențional).

Contravenționalizarea și decontravenționalizarea faptei sociale concrete ține de competența legiuitorului. Odată cu legiferarea acestui ilicit în legea contravențională, el obține o formă juridică de ilicit contravențional cu toate consenținele ce decurg din acest statut.

Pericolul social al faptei este cel de-al doilea element al conținutului juridic al contravenției. În opinia prof. M. Preda, pericolul social al faptei este una din trăsăturile esențiale ale contravenției. Acest grad de pericol social este stabilit de lege în comparație cu cel al infracțiunii, în sensul că acesta trebuie să aibă un pericol social mai

redus decât cel al infracțiunii. Pentru a aprecia gradul concret de pericol social al unei fapte și a o considera drept contravenție, putem servi aceleași elemente ca și în cazul infracțiunilor [9, p. 194].

În al doilea rând, pericolul social vizează o atingere adusă valorilor sociale, atingerea însemnând lezare, încălcare, nesocotire a dispozițiilor legale. Caracterul social al pericolului pe care îl prezintă fapta săvârșită este exprimat prin indicarea valorilor sociale lezate.

Gradul de pericol social al unei fapte este determinat, în mare parte, de importanța valorilor sociale încălcate prin săvârșirea contravenției. În ceea ce privește gradul de pericol social al contravenției, legea stipulează că acesta se apreciază în comparație cu infracțiunea care prezintă cel mai înalt grad de pericol social, care aduce atingere celor mai importante valori sociale ocrotite prin lege [10, p. 270].

Cunoașterea gradului de pericol social al faptei reprezintă un aspect important, atât pentru legiuitor cât și pentru cel chemat să aplice legea. În vederea stabilirii gradului de pericol social a unei fapte, se procedează la o evaluare al acestuia sub aspectul elementelor sale componente și a circumstanțelor în care aceasta a fost săvârșită [7, p. 516].

Cel de-al treilea element al conținutului juridic al contravenției este *penalitatea* (prevederea în legislație a faptei comise). Acest element al conținutului juridic al contravenției vine să asigure realizarea principiului legalității: stabilirii și sancționării contravențiilor. Conform acestui principiu, o persoană nu poate fi trasa la răspundere decât în măsura în care fapta respectivă este stabilită și sancționată ca atare prin lege și prin alte acte normative, transferând astfel și în domeniul contravențional principiile din dreptul penal: *nulla poena sine lege* și *nullum crimen sine lege* [7, p. 520].

Ca atare, faptele care constituie contravenții, sancțiunile ce se aplică și măsurile care pot fi luate, trebuie, în mod expres, prevăzute în acte normative, fapt ce constituie o veritabilă garanție a apărării drepturilor fundamentale ale cetățenilor [7, p. 520].

Fapta este prevăzută și sancționată prin legea contravențională atunci când o dispoziție legală o consacră, indicându-i denumirea și descriindu-i conținutul, astfel stabilindu-se implicit principiul legalității contravenționalizării și principiul legalității sancțiunii contravenționale [7, p. 521].

Cel de-al patrulea element al conținutului juridic al contravenției este *culpabilitatea (vinovăția)*. În ce privește vinovăția ca element obligatoriu al conținutului juridic al contravenției în doctrină există un consens absolut.

Specialiștii din domeniu confirmă faptul că contravenția ca instituție juridică va avea loc numai atunci, când fapta antisocială cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea și sancționată, în primul rând, prin lege va fi comisă cu vinovăție [7, p. 522].

Contravenția se caracterizează, în primul rând, prin aceea că este o faptă, o manifestare a faptuitorului în sfera relațiilor sociale, o intervenție a acestuia împotriva valorilor sociale ocrotite de lege de natură a le leza integritatea sau a le pune în pericol.

Ca și în dreptul penal, în materia dreptului administrativ și cel contravențional, vinovăția subiectului îmbracă două forme: intenția și culpa. Așadar, se consideră că există vinovăție atunci când fapta, care prezintă pericol social, este săvârșită cu intenție sau din culpă.

Analizând ilicitul și vinovăția ca elemente separate ale conținutului juridic al contravenției, vestitul savant român Antonie Iorgovan concluzionează „...nu trebuie dedus că ilicitatea și vinovăția se identifică, însă legiuitorul nostru a dorit să sublinieze că nu poate fi contravenție decât acea încălcare a legii săvârșită cu vinovăție. Se deduce că răspunderea contravențională este o răspundere bazată pe culpă, nepuținând fi vorba despre o „răspundere obiectivă”. Contravenția, ca orice faptă contrară ordinii de drept, constituie o manifestare a conduitei umane exteriorizată în societate, adică un ansamblu de acte ale omului sub controlul voinței și rațiunii sale. În consecință, ilicitatea faptei contravenționale va fi realizată numai atunci când subiectul acțiunii

socială (agentul uman) a avut, în mod obiectiv, libertatea de a alege o conduită ce se înfățișează ca o acțiune socială negativă, în raport cu ordinea de drept” [8, p. 385].

Considerăm că simpla constatare a prevederii faptei social periculoase în legea contravențională nu este suficientă pentru clasificarea acesteia drept contravenție. O asemenea calificare poate fi dată numai în măsura în care fapta a fost săvârșită cu vinovăție. Atât acțiunea cât și inacțiunea social periculoase, prevăzute de lege, trebuie să reprezinte o manifestare psihică conștientă și volitivă a persoanei. Făptuitorul poate fi supus răspunderii contravenționale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție (art. 14 din CC al RM).

Trăsăturile esențiale ale contravenției sau conținutul ei juridic determină criteriile generale de diferențiere a acesteia de alte forme de ilicit juridic (infracțiune sau contravenție), dar ele nu pot servi la particularizarea faptelor ilicite, la cunoașterea trăsăturilor și elementelor ce formează contravenția [7, p. 385].

De aceea este necesar ca fapta contravențională să fie analizată și sub raportul conținutului constitutiv, prin care se înțelege totalitatea elementelor stabilite de normele de drept contravențional, de a căror existență depinde calificarea juridică a faptei ilicite în calitate de contravenție [6, p. 106].

Deci, reieșind din cele spuse mai sus, conchidem că reprezintă o importanță deosebită identificarea, numirea și explicarea elementelor constitutive ale contravenției, în vederea stabilirii, ulterior, dacă fapta prejudiciabilă reprezintă contravenție sau o alta formă a ilicitului.

În literatura de specialitate există opinii diferite referitor la consecutivitatea elementelor constitutive ale contravenției, însă noi considerăm că elementele constitutive ale contravenției se află într-o legătură logică între ele și urmează a fi examinate în următoarea consecutivitate: obiect, latura obiectivă, subiect și latura subiectivă.

Ca argumentare a poziției noastre constatăm că atât timp cât va-

loarea concretă nu este protejată prin norma materială a dreptului contravențional, această valoare socială nu poate să constituie obiectul atentării (obiectul contravenției). Odată cu obținerea forței juridice a normei contravenționale materiale, apare obiectul contravenției. Toți subiecții dreptului contravențional sînt obligați să se conformeze prevederilor normei materiale, să nu atenteze la obiect (valorile sociale protejate de norma juridică concretă). Atît timp cît subiecții dreptului contravențional se află în raport juridic de conformare cu prevederile normei materiale, față de ei pot fi aplicate doar metodele de convingere și nicidecum cele de constringere, inclusiv sancțiunile contravenționale. Transformarea raportului juridic de conformare în cel de conflict, adică atentarea reală la obiect, fapt ce constituie latura obiectivă a contravenției, servește drept temei de aplicare a măsurilor de prevenire, de curmare (stopare) și celor de asigurare a procedurii contravenționale, însă nu servește drept temei de aplicare față de făptuitorul ilicitului a sancțiunii contravenționale. Pentru aceasta este necesară stabilirea vinovăției (laturii subiective) a făptuitorului unei fapte contravenționale. Totodată, nu fiecare autor al faptei este și subiect al contravenției. Deci, latura subiectivă nu poate fi stabilită înainte de a fi constatată autorul unei fapte contravenționale, care întrunește condițiile subiectului activ al contravenției [7, p. 527].

Conchidem că în lipsa măcar a unui din elementele constitutive ale contravenției – obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă – nu putem vorbi de existența unei contravenții.

Obiectul reprezintă acea valoare socială apărută prin norma materială de drept contravențional. La rîndul său, dreptul contravențional ocrotește valorile sociale importante care nu sînt protejate de legea penală. Valorile sociale apărute de normele contravenționale și relațiile juridice generate de această ocrotire constituie obiectul contravenției.

Obiectul contravenției nu se confundă cu instrumentele sau mijloacele materiale cu ajutorul cărora

a fost comisă contravenția și nici cu lucrurile produse prin contravenție. Valoarea socială ce formează obiectul contravenției poate fi vătămată în cele mai diverse forme. Astfel, în cazul valorilor sociale neexprimate fizic, vătămarea constă într-o stare de tulburare a relațiilor sociale privind aceste valori, iar în cazul valorilor sociale ce au aspect material, vătămarea poate consta într-o lezare fizică, fie numai într-o stare de periclitare a acestora [3].

De obicei, în literatura juridică obiectele contravenției sînt clasificate în baza a două criterii:

a) *pe verticală*, în funcție de nivelul generalizării: general, generic și nemijlocit;

b) *pe orizontală*, în funcție de importanța obiectului nemijlocit: de bază, complementar sau facultativ.

Obiectul general este format din totalitatea relațiilor și valorilor sociale, apărute prin normele Codului contravențional al RM împotriva contravențiilor prevăzute de legea contravențională. Obiectul juridic general este unul pentru toate contravențiile și este indicat în art. 2 al legii contravenționale [3]: „Scopul legii contravenționale constă în apărarea drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietății, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvîrșirii de noi contravenții” [2, art. 2].

Obiectul juridic generic sau *de grup* este format din ansamblul de relații sociale de aceeași natură sau omogene, apărute prin normele contravenționale. Obiectul generic a constituit criteriul de bază de care s-a folosit legiuitorul la clasificarea contravențiilor din partea specială a CC al RM în capitole.

Latura obiectivă a contravenției. După cum am menționat deja, fiecare element din conținutul constitutiv al contravenției este format dintr-un sistem de trăsături caracteristice prevăzute în normele de drept contravențional. Latura obiectivă, ca element constitutiv al contravenției, este alcătuită din acele trăsături care caracterizează materialitatea faptei. Reprezentanți doctrinei includ în categoria trăsăturilor obligatorii ale laturii obiective: *pericolul social,*

consecințele negative, raportul cauzal.

Latura obiectivă indică conținutul și modalitatea atentării subiectului asupra obiectului. Ea reprezintă acțiunea sau inacțiunea ilicită producătoare de consecințe socialmente periculoase sau care amenință anumite valori, relații sociale, bunuri ori interese legitime și care este considerată ca ilicită în legea contravențională [6, p. 107].

Deci, părțile componente ale laturii obiective sînt: *elementul material, rezultatul periculos, raportul de cauzalitate și unele condiții de loc, timp, mod și împrejurări.* Elementul material este fapta ca pericol social ce se manifestă prin acțiune sau inacțiune. Rezultatul social periculos este lezarea sau punerea în pericol a obiectului juridic al contravenției prin comiterea unei fapte cu pericol social și se manifestă prin vătămarea efectivă sau prin stare de pericol. Raportul de cauzalitate este legătura de cauză și efect între faptă și rezultatul social periculos al acesteia. Locul, timpul, modul și împrejurările în care se comite contravenția poartă un caracter facultativ și sînt întodeauna premergătoare executării elementului material. Aceste condiții au un rol important atît pentru calificarea juridică a contravenției concrete, cît și pentru constatarea cauzelor și condițiilor abaterilor contravenționale, în general, fără a căror conștientizare este imposibilă administrarea eficace în ceea ce privește comiterea unei contravenții [6, p. 108].

Subiectul contravenției, conform Codului contravențional, este divizat în două grupe: a) *persoane fizice;* b) *persoane juridice.*

Conform art. 16 din CC al RM, în general, răspunderea contravențională survine în cazul persoanei fizice cu capacitate de exercițiu care, în momentul săvîrșirii contravenției, a îndeplinit vârsta de 18 ani. Însă pentru minorii de 16 și 18 ani este prevăzută răspundere pentru săvîrșirea contravențiilor în domeniul circulației rutiere (art. 228-245 CC al RM) și contravențiilor ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile mobiliare (art. 263-311 CC al RM). Agentul con-

statator, procurorul sau instanța de judecată expediază materialele cauzei contravenționale autorității administrației publice locale pentru problemele minorilor. La demersul agentului constator, instanța de judecată poate aplica față de minor măsuri de constrîngere cu caracter educativ conform art. 104 din Codul penal al Republicii Moldova din 18 aprilie 2002. Prin urmare, în cazul minorilor este pus accentul pe aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter educativ.

Astfel, răspunderii contravenționale pot fi supuse persoanele fizice responsabile, începînd cu vârsta de 16 ani, atît cetățenii Republicii Moldova cît și cetățenii străini, apatrizii. Însă persoanele fizice urmează a fi divizate în mai multe grupe, avînd la bază statutul lor juridic, starea sănătății, starea socială etc. Caracteristicile menționate își lasă amprenta asupra aplicării răspunderii contravenționale, în general, sau asupra aplicării unor sancțiunii contravenționale, în parte. Potrivit acestui criteriu, subiecții activi ai contravenției se divizează în: subiectul general și subiectul special.

Latura subiectivă. Latura subiectivă se referă la atitudinea psihică a subiectului contravenției față de fapta comisă și consecințele ei. Elementul central al laturii subiective este vinovăția. Conform art. 14 din CC al RM, vinovăția are două aspecte: a) *intenția;* b) *imprudența.*

Contravenția se consideră săvîrșită cu *intenție* dacă persoana care a săvîrșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, a dorit sau a admis în mod conștient survenirea acestor urmări.

Contravenția se consideră săvîrșită din *imprudență* dacă persoana care a săvîrșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera, în mod ușuratic, că ele vor putea fi evitate (sineîncrederea) ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă (neglijența).

De asemenea, este necesar de a fi distins în cadrul laturii subiective categoria de tentativă la contravenție (art. 13 CC al RM). Se consideră tentativă de contravenție, acțiunea sau inacțiunea, îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei contravenții care din cauze independente de voința făptuitorului, nu și-a produs efectul.

Legislatorul reglementează separat (art. 15 CC al RM) aspectul laturii subiective în cazul stării de ebrietate produsă de consumarea voluntară a alcoolului sau a altor substanțe. Astfel, „Starea de ebrietate produsă de consumarea voluntară a alcoolului sau a altor substanțe nu înlătură caracterul contravențional al faptei. Cauzele ebrietății, gradul și influența ei asupra săvârșirii contravenției se iau în considerare la stabilirea pedepsei” [2, art. 15].

În calitate de *elemente facultative* ale laturii subiective apar *motivul* și *scopul* contravenției. Prin urmare, ca o persoană să fie atrasă la răspundere contravențională, este necesar să fie întrunite toate elementele componente juridice a contravenției.

Pentru calificarea juridică corectă a ilicitului comis o mare importanță are caracteristica contravenției în raport cu alte fapte antisociale.

Contravenția se deosebește de infracțiune, în primul rând, după gradul de pericol social, modul de reglementare juridică, asprimea sancțiunilor aplicate. Spre deosebire de infracțiune care are un grad de pericol social mai ridicat, cu consecințe mai grave, lezând valorile sociale de o importanță majoră, contravenția are un grad de pericol social mai redus, urmările faptelor contravenționale sînt mai restrînse și nu afectează valorile sociale de importanță majoră.

Contravențiile se mai deosebesc de infracțiuni și prin modul de reglementare juridică. Infracțiunile sînt prevăzute doar de Codul penal al RM, pe cînd faptele contravenționale sînt prevăzute și sancționate în modul stabilit de Codul contravențional.

De asemenea, contravenția se deosebește de infracțiune prin modul de sancționare și prin caracterul sancțiunilor aplicate. Sancțiunile

contravenționale sînt mai blînde decît cele penale și dacă ultimele se aplică numai în mod judiciar, atunci sancțiunile contravenționale se aplică în mod extrajudiciar. Consențențele aplicării sancțiunilor penale sînt diferite de cele contravenționale, aplicarea ultimelor nu atrage după sine consecințele antecedentelor penale.

Abaterile disciplinare sînt fapte care aduc atingere raporturilor de muncă, statornicite în cadrul instituției în care s-a săvîrșit fapta ale cărei consecință nu lezează un interes general, iar răspunderea pentru ocrotirea acestui interes revine administrației instituției concrete.

Abaterile disciplinare sînt fapte ce ține de disciplina muncii și constă într-o acțiune sau inacțiune săvîrșită cu vinovăție de către un salariat, faptă prin care a fost încălcat regulamentul intern de muncă, ordinele și dispozițiile legale ale conducătorilor. Aceasta este fapta cu cel mai redus grad de pericol social, ceea ce se deosebește esențial de infracțiune și contravenție.

Contravenția se deosebește de abaterea disciplinară și prin aceea că ultima are un subiect calificat (subiect special). Abaterile disciplinare poate fi comisă doar de o persoană care are calitatea de angajat într-o instituție, aflîndu-se în raport de subordonare față de superiorii săi, pe cînd contravenția poate fi comisă de orice persoană. Persoana, față de care se aplică sancțiunea contravențională nu poate să se afle în subordonarea aceluia subiect care aplică sancțiunea.

Avînd un pericol social mai mare decît abaterile disciplinare, contravenția este combătută prin măsuri de constrîngere statală, pe cînd abaterea disciplinară este sancționată prin aplicarea măsurilor administrative mai blînde care sînt prevăzute în regulamentul intern al unității și în Codului muncii.

Aceste fapte se deosebesc și prin modul de constatare și sancționare. Dacă contravenția se constată și se sancționează numai de către organele statale special desemnate, față de care făptuitorul nu se afla într-un raport de subordonare, atunci abaterea disciplinară se constată și se sancționează de administrația

unității în care s-a produs această abatere și al cărei salariat este făptuitorul abaterii disciplinare.

Elementul comun al acestor categorii de fapte (infracțiune, contravenție, abatere disciplinară) constă în caracterul ilicit și socialmente periculos [6, p. 108-110].

Concluzii. Răspunderea contravențională este o modalitate a răspunderii juridice, legiferată odată cu aplicarea Codului contravențional al Republicii Moldova (31 mai 2009).

Considerăm că odată cu adoptarea legii nominalizate este necesar de revizuit viziunile doctrinare referitor la formele răspunderii juridice.

La momentul actual, în practica creativ-legislativă și cea creativ-executivă sînt determinate și legifera următoarele forme a răspunderii juridice: penală, contravențională, administrativă, disciplinară, civilă (materială), administrativ-disciplinară și administrativ-materială.

Răspunderea contravențională este bine determinată cu trăsăturile sale care o divizează de alte forme răspunderii juridice. Unicul temei juridic de aplicare a răspunderii contravenționale este contravenția comisă cu vinovăție.

Referințe bibliografice

1. Barac L. Răspunderea și sancțiunea juridică. București: Lumina-Lex, 1997. 520 p.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova, adoptat la 24.10.2008. În: Monitorul Oficial nr. 3-6 din 16.01. 2009, art. Nr. 15.
3. Comarnițaia E., Guțuleac V. Conținutul constitutiv al contravenției (partea I). În: Studii Juridice Universitare, nr. 1-2, Anul IV/2011. IC-DPDO, Chișinău, 2012. p. 95-107.
4. Furdui S. Drept contravențional: [man]. Chișinău: Cartier, 2005. 247 p.
5. Guțuleac V. Drept contravențional. Chișinău: ULIM, 2006 (Tipogr. "Bons Offices"). 266 p.
6. Guțuleac V. Tratat de drept contravențional. Chișinău: S. n., (Tipogr. Centrală), 2009. 318 p.
7. Guțuleac V. Drept administrativ/V. Guțuleac; coaut.: E. Comarnițaia, I. Spînu; Univ. Liberă Intern. din Moldova, Inst. de Științe Penale și Criminologie Aplicată. Chișinău: S. n., 2013 (Î.S. F.E.-P., Tipografia Centrală). 600 p.
8. Iorgovan A. Tratat de drept administrativ. Vol. II. Ediția a III-a, restructurată și adăugată. București: Editura ALL Beck, 2002. 626 p.
9. Preda M. Curs de drept administrativ: partea generală. București: Casa editorială Calistrat Hogaș, 1995. 897 p.
10. Preda M. Drept administrativ: partea generală. Ediție revăzută și actualizată. București: Lumina Lex, 2000. 389 p.